

تحلیل محتوای مطالعات دیپلماسی ورزشی در ایران

رحیم زارع^۱ - مهدی شریعتی فیض آبادی^{۲*} - فرهاد نژادفصیحی^۳

۱. استاد یار گروه مدیریت گردشگری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران ۲. عضو هیئت علمی گروه علوم انسانی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، تهران، ایران ۳. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۳۰، تاریخ تصویب: ۱۴۰۲/۱۲/۱۴)

چکیده

ورزش به عنوان ابزار قدرت نرم در جهان امروز نقش بسزایی در تقویت دیپلماسی عمومی کشورها دارد. با عنایت به گستره روزافزون دامنه مطالعات دیپلماسی ورزشی در یک دهه اخیر در کشور، هدف از پژوهش حاضر تحلیل محتوای مطالعات دیپلماسی ورزش در جمهوری اسلامی ایران بود. جامعه آماری پژوهش حاضر برابر با نمونه آماری و برابر با ۵۳ اثر مطالعاتی در این حوزه بود که با توجه به مفاهیم مختلف در ۱۶ دسته مختلف (پیامدهای اقتصادی، تعاملات با غرب، تعامل با عربستان، بانوان، گام دوم انقلاب، دیپلماسی فوتبال، دیپلماسی کشتی، توانمندسازی و توسعه، نیروهای مسلح، مدل های کیفی و کمی، آینده پژوهی، تحلیل محتوا، سیر تاریخی، صلح سازی، سرمایه انسانی) تقسیم بندی شدند. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد با توجه به گذر مطالعات دیپلماسی ورزشی از دوران ادبیات سازی و آلوده سازی به کاربرت مفاهیم استخراجی، لزوم توجه روز افزون به مطالعات این حوزه در تدوین سیاست‌های کلان حاکمیتی سیاسی ورزشی می‌تواند بسیاری از مسائل و چالش‌های حال حاضر ورزش کشور را در آینده کمرنگ نماید. از بین ۲۷ نشریه که تاکنون حداقل یک مقاله را در این حوزه نمایه کرده‌اند (۱۴ نشریه علوم ورزشی و ۱۳ نشریه علوم سیاسی و روابط بین‌الملل)، نشریه مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی (۷)، مطالعات مدیریت ورزشی (۶)، مدیریت ورزشی (۴)، مطالعات راهبردی ورزش و جوانان (۴)، رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی (۳) و مطالعات مدیریت و رفتار سازمانی در ورزش، مطالعات فرهنگی و اجتماعی المپیک، راهبرد اجتماعی و فرهنگی، علوم ورزش و دانش سیاسی هریک دو مقاله در این حوزه را به چاپ رسانده‌اند. مضافاً توجه به مفاهیمی از قبیل قدرت نرم، سیاست‌گذاری و ارایه راهبرد، تجربیات جهانی و مطالعات تطبیقی بیشترین تکرار را داشته است؛ تاکنون تعاملات دیپلماتیک ورزشی ایران با کشورهای عربستان، ایالات متحده چین، امارات، عمان، روسیه و قطر مورد تحلیل قرار گرفته است.

واژه‌های کلیدی

دیپلماسی عمومی، دیپلماسی ورزشی، قدرت نرم، ورزش ایران، ورزش قهرمانی.

مقدمه

اگر دیپلماسی^۱ را فن مدیریت تعامل با جهان خارج توسط دولت‌ها بدانیم، ابزارها و سازوکارهای متعددی برای اعمال مدیریت می‌توان به کار گرفت (۱). شاید تعبیر مارکووینتس و رنسن^۲ (۲۰۱۰) در کتاب "بازی با جهان"^۳ مبنی بر قرار گرفتن "جهان بعنوان بخشی از ورزش" اغراق آمیز است، اما به راستی می‌توان گفت که امروزه جامعه جهانی با ورزش پیوندی جدایی ناپذیر دارد. ورزش بین‌الملل با سازوکارها و نهادهای بزرگ خود از جمله کمیته بین‌المللی المپیک (۲۱۱ عضو) و فیفا (۲۰۶ عضو) توانسته است حتی از سازمان ملل متحد (۱۹۳ عضو) نیز پیشی گرفته (۲) و موفقیت یک کشور در این رویدادها با اعتباری جهانی همراه باشد. مفهوم دیپلماسی ورزش به عنوان یکی از شاخص‌های اصلی توسعه قدرت نرم و دیپلماسی عمومی مورد توجه بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و اقتصادهای نوظهور (بریکس) قرار گرفته است؛ جهان امروز معتقد است همانگونه که دیپلمات‌ها برای تحقق منافع ملی به دور میز می‌نشینند، ورزشکاران نیز برای تقویت این منافع به دور پیست می‌دوند (۳) امروزه ادبیات دیپلماتیک ورزشی توانسته مرزها را کمرنگ و راه‌های بیشتری را برای گفتگو باز کند تا از این طریق افراد مختلف در کنار یکدیگر جمع گردند (۳). گریکس چهار دلیل را برای ورود ورزش به دیپلماسی و روابط بین‌الملل بیان می‌دارد (۴):

(۱) ورزش می‌تواند صدای یک ملت را رساتر به گوش سایر سیاستمداران برساند و نقش مکمل برای سیاست‌های یک دولت داشته باشد.

(۲) رویدادهای بزرگ ورزشی برای ملت میزبان، فرصت‌های مهم دیپلماتیک عمومی را مهیا می‌نمایند؛ میزبانی یک رویداد بین‌المللی دلیلی بر تأیید شهروندی بین‌المللی خوب مردمان آن کشور است.

(۳) سومین دلیل این است که دولت‌ها دیگر به ورزش دید پدیده‌ای اضافه^۴ یا مکان بکر^۵ را ندارد. امروز ورزش به نوعی قدرت مطلق تبدیل شده و یکی از ابعاد شش‌گانه جهانی شدن حکومت‌هاست.

(۴) دیپلماسی رشته‌های ورزشی به حکومت‌ها اجازه می‌دهد تا انعطاف‌پذیری قابل توجهی را در زمانی که روابط دیپلماتیک آن‌ها ضعیف یا قوی هستند، در آنسوی وضعیت سیاسی از خود نشان دهند؛ تعاملات دیپلماسی ورزش مسیری نرم برای کشف تغییرات سیاسی محتمل است. آنها مسیرهای جایگزین برای گفتگو میان ملل و افراد ناآشنا ایجاد و در مواردی ابزاری برای تحریک و یا تنبیه یک ملت است.

مانند آنچه در دیپلماسی سنتی مانند احترام و پذیرش سفیران، توافق نامه‌های مذاکره‌ای و حل مناقشات صورت می‌گیرد، فعالیت ورزش بین‌الملل اساساً به صورت ارتباطی و نمایندگی ملل است. همانند سایر اشکال دیپلماسی، ورزش بین‌الملل نیز در صحنه‌ها و ورزشگاه‌های معین اتفاق می‌افتد. تأثیر ورزش بین‌الملل بعنوان پدیده‌ای مستقل در ارتباطات دیپلماتیک میان دولت‌ها، مردم و سایر بازیگران می‌تواند به دو طبقه مهم دسته بندی شود که هر کدام از اینها بخش مهمی از دیپلماسی معاصر را در بعدی وسیع مورد بررسی قرار می‌دهد (۳). دیپلماسی ورزش به منزله اکسیری برای دولت‌هاست که به عنوان یک ابزار دیپلماتیک بکر و دست نخورده می‌تواند افتراق را از بین ببرد و توسعه،

4 . Niche
5 . Backwater

1 . Diplomacy
2 .
3 .

و پایه‌ریزی تقویت دیپلماسی ورزشی رونمایی کرد. با توجه به برداشت‌های جدید از روابط بین‌الملل، این نوع روابط دیگر نمی‌تواند فقط به دیپلماسی‌های دولت و دولت‌ها محدود گردد.

به منظور مفهوم‌شناسی و جایگاه‌شناسی دیپلماسی ورزشی در نظام جمهوری اسلامی ایران بایستی در ابتدا به مفهوم دیپلماسی، دیپلماسی عمومی و در نهایت دیپلماسی ورزشی بعنوان یکی از اجزا روابط بین‌الملل ج.ا.ا. پرداخت. با نگاهی کوتاه به جغرافیایست ایران به خوبی متوجه می‌شویم جغرافیای سیاسی ایران وابسته به عواملی چون انسان، فرهنگ، حکومت، حاکمیت و ... وضعیت یکسانی نداشته و در هر عصر و زمانی پذیرای تحول و تطور گردیده است. در طول تاریخ پرفراز و نشیب کشور ما گاهی این دو موقعیت جغرافیایی برهم منطبق بوده‌اند، در چنین مواردی دورانی از ثبات و قدرت را در تاریخ ایران شاهد هستیم. حال آنکه در اکثر سال‌ها به دلایل مختلفی از جمله آشوب‌های داخلی، دخالت دولت‌های بیگانه و ... این دو مقوله از یکدیگر جدا بوده‌اند. قرار گرفتن ایران در خاورمیانه به عنوان منطقه‌ای که قریب به ۶۰ درصد نفت جهان را تأمین می‌نماید، در کنار ایدئولوژی ملی مذهبی این کشور در مبارزه با ظلم و امپریالیسم جهانی همواره سیاست خارجه ایران را به چالش کشیده است؛ رشد بازیگران غیردولتی در فضای روابط بین‌الملل و معرفی سفیران هنری، علمی و ورزشی در این صحنه سبب شده است تا تصمیم‌گیران سیاسی تلاش نمایند با استفاده از توان ورزشی ایران (به عنوان نمونه قرار گرفتن بر سکوی دوازدهم بازی‌های المپیک ۲۰۱۲ لندن) به عنوان مسیری پرفایده و کم هزینه قدرت نرم این کشور را در جهان افزایش دهند. در این میان و از یک سو با توجه به موقعیت حساس کنونی ایران در عرصه جهانی و ایجاد فشار از سوی برخی کشورهای خاص،

گفتگو و پایداری^۱ را ترویج دهد. مؤسساتی که در زمینه ورزش و دیپلماسی فعالیت می‌نمایند، می‌توانند ارزش‌های ورزشی مثبتی از قبیل احترام متقابل، نظم، صبر و تحمل، و دلسوزی را در بین روابط تند و خشن سیاسی افزایش دهند و مایه تلطیف این فضا شوند (۵) مورای دیپلماسی ورزش را نوعی اکسیر می‌داند که فقر، اختلافات و افتراق ملت‌ها را یکدیگر را از بین می‌برد و توسعه بیشتر را ترویج می‌نمایند؛ این پدیده ارزش‌هایی مثبت همانند احترام متقابل، نظم، صبوری، مهربانی و تعهد را تقویت می‌نماید (۶).

تغییری که در آن تعامل و ارتباط سازنده با جهان، یکی از پایه‌های اقتدار کشور محسوب می‌شود. جدای از سلیقه‌های متفاوت موجود بر سر تعریف اصطلاح و کاربرد دیپلماسی ورزشی، رویکرد عملیاتی کشورهای مختلف به مقوله مذکور، قابل تأمل است. ورزش می‌تواند منجر به بهبود سیاست داخلی و خارجی و روابط بین‌الملل کشورها، دسترسی به ذی نفعان آن‌ها و نیز بهبود تصویر ذهنی و تأثیر کشورهای مختلف در سراسر جهان گردد. به عنوان نمونه رویکرد دیپلماسی ورزشی استرالیا در راستای اطلاع رسانی، مشارکت و تأثیر بر گروه‌های جمعیتی اصلی جامعه، به ویژه جوانان، رهبران در حال ظهور و نیز زنان و دختران متمرکز است. دیپلماسی رسمی ورزش فرانسه به طور خاص و به منظور تأمین منافع اقتصادی در سال ۲۰۱۴ شکل گرفت. دولت این کشور دیپلماسی ورزشی را عامل اصلی رشد اقتصادی می‌داند و در مسیر تحقق این امر، هیئت نمایندگی رویدادهای مهم ورزشی و نیز اداره ورزش حرفه‌ای و اقتصاد ورزشی را تأسیس کرده است. دولت ژاپن در سپتامبر ۲۰۱۳، با هدف مشارکت ده میلیون نفر از صد کشور تا سال ۲۰۲۰ از برنامه خود با عنوان «ورزش برای فردا» به شرح سه محور استفاده از قدرت ورزش برای تحکیم صلح منطقه‌ای؛ توسعه ورزش ژاپن در سطح جهان؛

اطلاعات وجود دارد و باید تحلیل و نتیجه‌گیری شود. تحقیق حاضر نیز از همین روش استفاده شده است. پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی و کیفی است. تحلیل محتوا برای کمی کردن و سنجش پذیری از طریق نمادهای که مشخص است و از این روش غالباً در تحلیل متون و منابع چاپی و غیرچاپی استفاده می‌شود، با این روش می‌توان مقالات و یا متون را تحلیل و طبقه‌بندی کرد. جامعه پژوهش این مطالعه، مقاله‌های پایگاه داده فارسی در سال-های (۱۳۹۰-۱۴۰۲) با موضوع ارتباط ورزش و سیاست بود. جستجوی الکترونیکی با استفاده از پایگاه‌های فارسی زبان نورمگز، مگیران، سید^۱ با استفاده از واژه‌هایی مانند "دیپلماسی ورزشی ایران" جستجو و تمامی مقالات مرتبط وارد مطالعه شدند. لذا پژوهش حاضر تلاش کرده است تا ضمن بررسی مبانی نظری، به بررسی تمامی پژوهشی فارسی مرتبط با دیپلماسی ورزشی در ایران بپردازد:

و از سوی دیگر حضور پررنگ تیم‌های ملی ایران در رویدادهای بین‌المللی پربیننده مانند بازی‌های المپیک، جام جهانی فوتبال و لیگ جهانی والیبال فرصتی است مغتنم تا ضمن کاهش فشار جامعه جهانی، نخبگان ورزش کشور به ارتقای جایگاه ایران در ساختار جدید جهانی کمک نمایند. لذا پژوهش حاضر تلاش کرد تا ضمن بررسی وضعیت دیپلماسی ورزش در پژوهش‌های داخل کشور، جایگاه این پژوهش را در تبیین الزام حضور ورزش در ساختار و هندسه سیاسی اقتصادی امور خارجه کشور تبیین نماید.

روش‌شناسی پژوهش

یکی از روش‌های پرکاربرد تحقیق، تحلیل محتوا است. این روش به این علت به دیگر روش‌ها برتری دارد که در آن نیاز به تحقیق و جمع‌آوری اطلاعات نیست، بلکه

جدول ۱. پژوهش‌های مرتبط با دیپلماسی ورزشی ایران در نشریه مصوب علمی داخل (تا سال ۱۴۰۲)

ردیف	عنوان	سال	پژوهشگر	نتایج	عنوان نشریه
۱	دیپلماسی ورزشی	۱۳۹۴	صباغیان	جایگاه و نقش ورزش را به ویژه در رویدادهای بزرگ ورزشی بین‌المللی بررسی کرد.	مطالعات فرهنگ و ارتباطات (۷)
۲	جایگاه دیپلماسی ورزش در روابط بین‌الملل جمهوری اسلامی ایران؛ رویکرد کیفی مبتنی بر تحلیل محتوا	۱۳۹۴	شریعتی و گودرزی	جمهوری اسلامی ایران تاکنون به دلیل نداشتن استراتژی واحد در زمینه دیپلماسی ورزش و دید «حیات خلوت» به ورزش، بسیاری از فرصت‌ها را برای توسعه روابط بین‌الملل خود از این طریق از دست داده است.	دانش سیاسی (۸)
۳	مدلسازی نرم مؤلفه‌های دیپلماسی ورزش	۱۳۹۵	باقری، شریعتی و نظریان	مؤلفه‌ها براساس قدرت نفوذ و وابستگی، در سه ناحیه پیوندی (توسعه فرهنگی و صلح و دوستی)، مستقل (تعاملات رسانه‌ای، وحدت و هویت ملی، توسعه سیاسی و مبارزه با انزوا) و وابستگی (بعد تاریک، توسعه اقتصادی، برندینگ و پرستیژ بین‌المللی و توسعه قدرت هوشمندانه) دسته‌بندی شدند.	مدیریت ورزشی (۹)

ردیف	عنوان	سال	پژوهشگر	نتایج	عنوان نشریه
۴	مدلسازی ساختاری مؤلفه‌های ورزش در توسعه روابط بین‌الملل جمهوری اسلامی ایران	۱۳۹۶	شریعتی و گودرزی	از بین مؤلفه‌های دیپلماسی ورزش، توسعه قدرت هوشمندانه بیشترین سهم را در تبیین واریانس مجموعه داشت.	رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی (۱۰)
۵	شناسایی عوامل تبیین کننده آینده دیپلماسی ورزش جمهوری اسلامی ایران	۱۴۰۱	حسین زاده و همکاران	عوامل تبیین کننده آینده دیپلماسی ورزش جمهوری اسلامی ایران در ۸ بعد و ۴۱ مؤلفه بشرح: برندینگ، الزامات و ساختار، توسعه منابع، راهبردها، تعاملات و ارتباطات، سیاست و قوانین، عوامل محیطی و عوامل واسطه گر جای گرفتند.	سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت (۱۱)
۶	تحلیل سیر تاریخی دیپلماسی بین‌المللی ورزش ایران در دوره پهلوی دوم	۱۴۰۰	طاهری و دوستی	تحولات سیاسی در این دوره از جمله ورود مدرنیته به ایران که در گرو بهبود تعاملات اجتماعی طی سفر دولتمردان به اروپا و بهبود روابط ایران با کشورهای غربی بود، تغییرات اساسی پیدا کرد و روابط اجتماعی- سیاسی ایران با کشورهای غربی موجب بهبود و پیشرفت عرصه بین‌المللی ورزش ایران شد.	تاریخ روابط خارجی (۱۲)
۷	تدوین چارچوب توسعه دیپلماسی ورزش نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱۳۹۹	باران چشمه و همکاران	نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در جهت تقویت حوزه‌های مأموریتی خود به دیپلماسی ورزشی توجه ویژه داشته باشند.	پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی (۱۳)
۸	نقش دیپلماسی ورزش در توسعه روابط با کشورهای غربی	۱۴۰۰	سبزی، شریعتی و صابونچی	یافتن گفتمان مشترک در ابعاد تعاملات فرهنگی به‌ویژه در بستر ورزش، علاوه بر تقویت صلح و دوستی میان جمهوری اسلامی ایران و این کشورها، توسعه اقتصادی را برای جمهوری اسلامی ایران به ارمغان آورد.	پژوهش های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش (۱۴)
۹	تبیین دیپلماسی ورزشی با استفاده از الگوی پارادایمی: مطالعه ای کیفی	۱۳۹۸	پیمان فر و همکاران	برنامه محوری و شناخت دیپلماسی ورزشی پیامدهای عمده‌ای در توسعه جامعه شناسی سیاسی سیاست خارجه و توسعه ورزش کشور در بر خواهد داشت.	مدیریت ورزشی (۱)
۱۰	طراحی مدل اعمال قدرت نرم از طریق دیپلماسی ورزشی	۱۴۰۰	عبدی و همکاران	اصلی‌ترین برآمد مورد انتظار اجرای ابتکارات دیپلماسی ورزشی، ایجاد صلح از طریق کاهش/رفع تنش بین دولت-ها/ملت‌های متخاصم و توسعه صلح بین دولت‌ها/ملت‌های دوست است.	مطالعات مدیریت ورزشی (۱۵)
۱۱	راهبردهای توسعه دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران	۱۴۰۰	پیمان فر و همکاران	برای توسعه یافتگی به تمرکز بر راهبرد های کلان برندسازی و اعتبار بخشی، تعامل گرایی با جهان و توانمندسازی ظرفیت ها نیازمند است.	مجلس و راهبرد (۱۶)

ردیف	عنوان	سال	پژوهشگر	نتایج	عنوان نشریه
۱۲	ارزیابی دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران با استفاده از مدل تاپسیس	۱۳۹۸	پیمان فر و همکاران	ضرورت تدوین برنامه بلندمدت در راستای ارتقای ظرفیت‌ها برای بهبود نقاط بحرانی است.	راهبرد اجتماعی و فرهنگی (۱۷)
۱۳	تحلیل تماتیک دیپلماسی ورزش در توسعه روابط بین‌الملل	۱۳۹۸	دوستی، صابونچی و شریعتی	جریان‌های سیاسی، تبادل فرهنگی، تحول و ارتباطات تأثیر مستقیم و معناداری بر وحدت ملی دارد.	رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی (۱۸)
۱۴	دیپلماسی ورزشی؛ نظر و عمل در پرتو تجربیات جهانی	۱۳۹۹	فرشید طهماسبی	استفاده حداکثری از ظرفیت‌های دیپلماسی ورزشی در کنار نهادهای حاکمیتی و غیردولتی مسئول مدیریت ورزش کشور با استفاده از تجارب موفق سایر کشورها، فوق العاده حیاتی به نظر می‌رسد.	علوم ورزش (۱۹)
۱۵	مدل تجربی جایگاه ورزش در توسعه دیپلماسی عمومی	۱۴۰۰	شریعتی و منظمی	ورزش به دلیل جذابیت و اثرگذاری جهانشمول خود نقشی پررنگ در تقویت دیپلماسی عمومی کشورها دارد.	مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی (۲۰)
۱۶	دیپلماسی ورزشی: ایجاب و تحدید یک مفهوم راهبردی	۱۳۹۸	خبیری و فتاحی زاده	۱۵ ابزار برآمده از تجارب زیسته و عینی در قلمرو دیپلماسی ورزشی هستند که می‌توان از این ابزارها برای پیشبرد توسعه، اعمال قدرت نرم، ایجاد محملی برای گفتگو و همگرایی در جوامع چندفرهنگی و ارتقای روابط صلح‌آمیز میان دولت‌ها بهره گرفت.	مطالعات راهبردی ورزش و جوانان (۲۱)
۱۷	ارائه راهکارهایی برای توانمندسازی و ارتقای دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۹۸	بخشی چناری و همکاران	بازبینی و بازنگری آئین نامه‌های اجرایی نهادهای ورزشی (وزارت ورزش، کمیته ملی المپیک و...)، برگزاری جلسات هماهنگی بین وزارت ورزش و وزارت خارجه به عنوان متولیان اصلی دیپلماسی ورزشی، آموزش مدیران سیاسی - ورزشی کشور با اصول اولیه تعاملات بین‌المللیدر سطح جهانی، تدوین و اجرای یک برنامه جامع و علمی در جهت گسترش و ارتقای دیپلماسی ورزشی، تعریف و تبیین مفهوم دیپلماسی ورزشی به دستگاه‌ها و نهادهای دولتی فعال در حوزه دیپلماسی عمومی، راهکارهای مهم در توانمندسازی و تقویت دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه نخبگان است.	مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی (۲۲)
۱۸	الگوی نقش ورزش در تبیین دیپلماسی عمومی ایران	۱۴۰۰	حسینی عسگرآبادی و همکاران	راهبردهای مؤثر بر نقش ورزش در تبیین دیپلماسی عمومی ایران عبارت‌اند از: توانمندسازی، شبکه‌های ارتباطی و پیشران‌های عمومی.	مطالعات مدیریت ورزشی (۲۳)

ردیف	عنوان	سال	پژوهشگر	نتایج	عنوان نشریه
۱۹	تحلیل محتوای مقالات مرتبط با سیاست و ورزش از سال های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۸	۱۴۰۱	عاشقی، رمضانی نژاد و عبدی	با توجه به اهمیت فوق‌العاده ارتباط ورزش با سیاست پیشنهاد می‌شود که تحقیقات این حوزه با همکاری‌های بین رشته‌ای و به ویژه استفاده از مستندات سازمان‌های ورزشی و تجارب مدیران ادامه یابد.	مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی (۲۵)
۲۰	ضرورت سیاست گذاری و برنامه ریزی استراتژیک در دیپلماسی ورزشی کشور	۱۳۹۸	صالحی امیری	برای دستیابی به اهداف در نظر گرفته شده سیاست‌گذاری استراتژیک و بلندمدت بسیار ضروری است و بدون آن هر فعالیت و اقدام سلیقه‌ای و کوتاه‌مدت بی‌ثمر خواهد بود.	مطالعات فرهنگی اجتماعی المپیک (۲۵)
۲۱	پیامدهای اقتصادی و ورزشی توسعه دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران	۱۴۰۱	فتاحی، هنری و کشگر	با استفاده از ظرفیت‌های توریستی و زیرساختی ورزشی کشور می‌توان شرایط ورزش کشور را از طریق دیپلماسی ورزشی بهبود بخشید	مطالعات بازاریابی ورزشی (۲۶)
۲۲	نقش ورزش و توسعه دیپلماسی ورزشی در پیشبرد سیاست های فرهنگی- اجتماعی و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۹۸	جوادی پور و راسخ	نتایج این تحقیق چالش‌ها و ضعف‌های مختلف شامل نبود خط‌مشی‌های روشن و شفاف، نداشتن آگاهی و دانش لازم در این زمینه، عدم شناخت ظرفیت‌های بالقوه دیپلماسی فرهنگی ورزشی را مشخص می‌کند	مدیریت ورزشی (۲۷)
۲۳	شناسایی راهبردهای مؤثر بر دیپلماسی عمومی ایران از طریق ورزش و پیامدهای آن	۱۳۹۹	حسینی عسگرآبادی و همکاران	پیامدهای نقش ورزش در تبیین دیپلماسی عمومی ایران شامل کارکرد اقتصادی، کارکرد فرهنگی، کارکرد سیاسی، توسعه اجتماعی هستند.	رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی (۲۸)
۲۴	تحلیل تماتیک عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی بین‌المللی ورزش بانوان ایران	۱۴۰۲	محمدی، رضوی و کلاته سفیری	ورزش بانوان جمهوری اسلامی ایران به دلیل موفقیت‌ها و پیشرفت‌های روزافزونی که در عرصه بین‌المللی دارد، ابزار مؤثری برای توسعه دیپلماسی بین‌المللی است.	مطالعات مدیریت ورزشی (۲۹)
۲۵	طراحی مدل عوامل اثرگذار بر ارتقا دیپلماسی ورزشی ایران	۱۴۰۱	موسوی، بنار و شفیعی	با همکاری سازنده بین سازمان‌های اجرایی ورزش کشور و در دستور کار قرار دادن و استفاده از پتانسیل ورزش بین‌الملل توسط این سازمان‌ها، می‌توان به بهبود شرایط موجود و در نتیجه ارتقا دیپلماسی ورزشی ایران امیدوار بود.	مطالعات مدیریت ورزشی (۳۰)
۲۶	تأثیر قدرت نرم دیپلماسی ورزشی بر روابط ایران و آمریکا : مطالعه موردی دیپلماسی کشتی (۱۳۰۱-۱۹۹۸)	۱۴۰۱	مختاری و سیرکی	تأثیر کشتی در شکل‌گیری قدرت نرم دیپلماسی ورزشی، در مقاطعی حساس و با کمترین هزینه به بهبود مناسبات ایران و آمریکا کمک کرده است.	تحقیقات سیاسی و بین‌المللی (۳۱)
۲۷	آنتی دیپلماسی فوتبال در خاورمیانه؛ چالش ژئوپولیتیک ایران و عربستان	۱۴۰۲	شریعتی، رنجبر و منظمی	فوتبال در تقابل ایران و عربستان در منطقه خاورمیانه می‌تواند ابزاری برای همگرایی و به عنوان یکی از کدهای اساسی صلح ساز ژئوپولوتیک دو کشور	مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی (۳۲)

ردیف	عنوان	سال	پژوهشگر	نتایج	عنوان نشریه
				باشد که با ماهیت نرم خود می‌تواند مسیری دیپلماتیک در بازاریابی روابط دو کشور بگشاید.	
۲۸	مطالعه تطبیقی دیپلماسی ورزش در توسعه روابط خارجی ایران و کشورهای منتخب	۱۳۹۸	شریعتی فیض‌آبادی	تصمیم‌گیران سیاسی ایران به ورزش به‌عنوان پدیده‌ای تفریحی نگریسته و هنوز به "علاقه‌مندی" به‌جای "اکتفا" از ظرفیت ورزش ایران در عرصه بین‌الملل بسنده کرده‌اند.	دانش سیاسی (۳۳)
۲۹	طراحی مدل مفاهیم اثرگذار دیپلماسی ورزش بر توسعه روابط ایران و ایالات متحده	۱۳۹۹	سبزی، شریعتی و صابونچی	هفت عامل توسعه تجاری، امور دینی، تعاملات، امور فرهنگی، انسجام ملی، امور دیپلماتیک و دوستی در چهار سطح متأثر از فضای ورزشی کشور ایران در عرصه بین‌الملل بوده است.	پژوهش در فیزیولوژی و مدیریت ورزشی (۳۴)
۳۰	شناسایی موانع توسعه دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	۱۴۰۱	بخشی چناری و همکاران	وجود یک نهاد منسجم عهده‌دار تدوین و اجرای دیپلماسی ورزشی ضروری به‌نظر می‌رسد. همچنین پیشنهاد می‌شود که وزارت ورزش و جوانان با همکاری وزارت امور خارجه به برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و تعیین هدف در این حوزه، تعاملات آکادمیک، افزایش فعالیت‌های دانشگاه‌ها و... به توسعه فعالیت‌های دیپلماسی در حوزه ورزش بپردازد.	مطالعات راهبردی ورزش و جوانان (۳۵)
۳۱	بررسی چگونگی تعامل ورزش- سیاست خارجی بر پایه «نظریه میدان» پی‌یر بوردیو	۱۴۰۱	هادیان و کریمی	تأکید بر دو عنصر نظریه پی‌یر بوردیو یعنی «میدان و سرمایه» و تعمیم آن به عرصه جامعه بین‌الملل و کاربست مؤلفه‌های «قدرت نرم» و «دیپلماسی ورزشی»، رابطه ورزش با سیاست خارجی و چگونگی بهره‌گیری کشورها از میدان بین‌المللی ورزش در راستای اهداف سیاست خارجی تبیین می‌شود.	سیاست (۳۶)
۳۲	دیپلماسی ورزشی استراتژی بهبود روابط سیاسی با عربستان سعودی	۱۴۰۱	بیگدلی، رجیبی و عراقی	با توجه به الزامات استراتژیک و ملاحظات منطقه ای تهران و ریاض که خواهان عادی سازی روابط و پایان دادن به چندین سال خصومت و رقابت با استفاده از روش توصیفی- تحلیلی با اتکا به منابع مکتوب کتابخانه ای و مقالات اینترنتی از دیپلماسی ورزشی به عنوان استراتژی مناسبی برای بهبود روابط سیاسی با عربستان سعودی بهره برده ایم.	علوم سیاسی (۳۷)
۳۳	تدوین برنامه راهبردی دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران	۱۴۰۱	طهماسبی و چناری	جایگاه دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در موقعیت (استراتژی محافظه‌کارانه) قرار دارد. در این راستا نتیجه‌گیری می‌شود مسئولین	علوم ورزش (۳۸)

ردیف	عنوان	سال	پژوهشگر	نتایج	عنوان نشریه
				و سیاست‌گذاران سطوح عالی در وزارت ورزش، وزارت امور خارجه و سایر نهادهای ذی‌ربط برنامه‌های خود را بر روی برطرف کردن نقاط ضعف و استفاده از فرصت‌های موجود متمرکز کنند.	
۳۴	طراحی الگوی دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ورزش با تأکید بر حوزه سیاسی و ورزشی	۱۴۰۰	قادری و همکاران	در الگوی دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ورزش با تأکید بر حوزه سیاسی و ورزشی عوامل توسعه روابط بین‌الملل، توسعه صلح و قدرت در سطح داخلی و بین‌المللی، سرمایه‌های انسانی، رویداد های ورزشی و تولیدات و محصولات وجود دارد و مدل به دست آمده از برازش مناسب برخوردار است.	مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش (۳۹)
۳۵	نقش دیپلماسی مسیر دوم در مناسبات ایران و آمریکا: مطالعه موردی دیپلماسی ورزشی (۱۹۹۸-۲۰۱۹)	۱۳۹۹	مختاری و کشیشیان	چهار ردیف گسترده شامل توسعه چندجانبه، همبستگی، مدیریت ارتباطات و پرستیژ بین‌المللی با زیرطبقه‌های خود به عنوان مؤلفه‌های اصلی دیپلماسی مسیر دوم در مناسبات ایران و آمریکا مؤثرترند، و دیپلماسی مسیر دوم، بخصوص دیپلماسی ورزشی می‌تواند اثرگذاری به مراتب بیشتری در شرایط بحرانی داشته باشد؛ جایی که دیپلماسی رسمی قادر به حل منازعات منافع و قدرت نیست.	پژوهش های روابط بین‌الملل (۴۰)
۳۶	طراحی مفاهیم فرهنگ صلح ساز ورزش در توسعه روابط بین‌الملل (مطالعه موردی طرح ویو «جهان عاری از خشونت و افراطی گری» ریاست جمهور ایران)	۱۳۹۶	شریعتی و ناظمی	جمهوری اسلامی ایران نیز با مطرح کردن طرح ویو در سال ۲۰۱۳ در مجمع عمومی سازمان ملل، می‌تواند از ظرفیت ورزش ملی به منظور تحقق آرمان و اهداف خود در عرصه بین‌الملل استفاده کند.	راهبرد اجتماعی فرهنگی (۴۱)
۳۷	مطالعه تطبیقی اقدامات و تجارب دیپلماسی ورزشی در جمهوری اسلامی ایران و کشورهای منتخب	۱۳۹۹	بخشی چناری، زردشتیان و محمدی جامع	وضعیت دیپلماسی ورزشی ایران نشان‌دهنده عدم برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری لازم با رویکرد دیپلماسی ورزشی در کشور بود.	مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی (۴۲)
۳۸	بررسی نقش و تأثیر دیپلماسی ورزشی در روابط بین‌الملل	۱۴۰۰	تهذیبی	دیپلماسی ورزشی زیرمجموعه دیپلماسی عمومی به حساب می‌آید که در آن دیپلماسی عمومی تحت قواعد ورزشی مبادرت به سیاست‌گذاری در راستای اشتراک‌گذاری هنجارها میان ملت‌ها عمل می‌کند که این امر همزمان می‌تواند باعث تسهیل همکاری، سبب تقویت تفاهم بین فرهنگی و زدودن غبار	پژوهش ملل (۴۳)

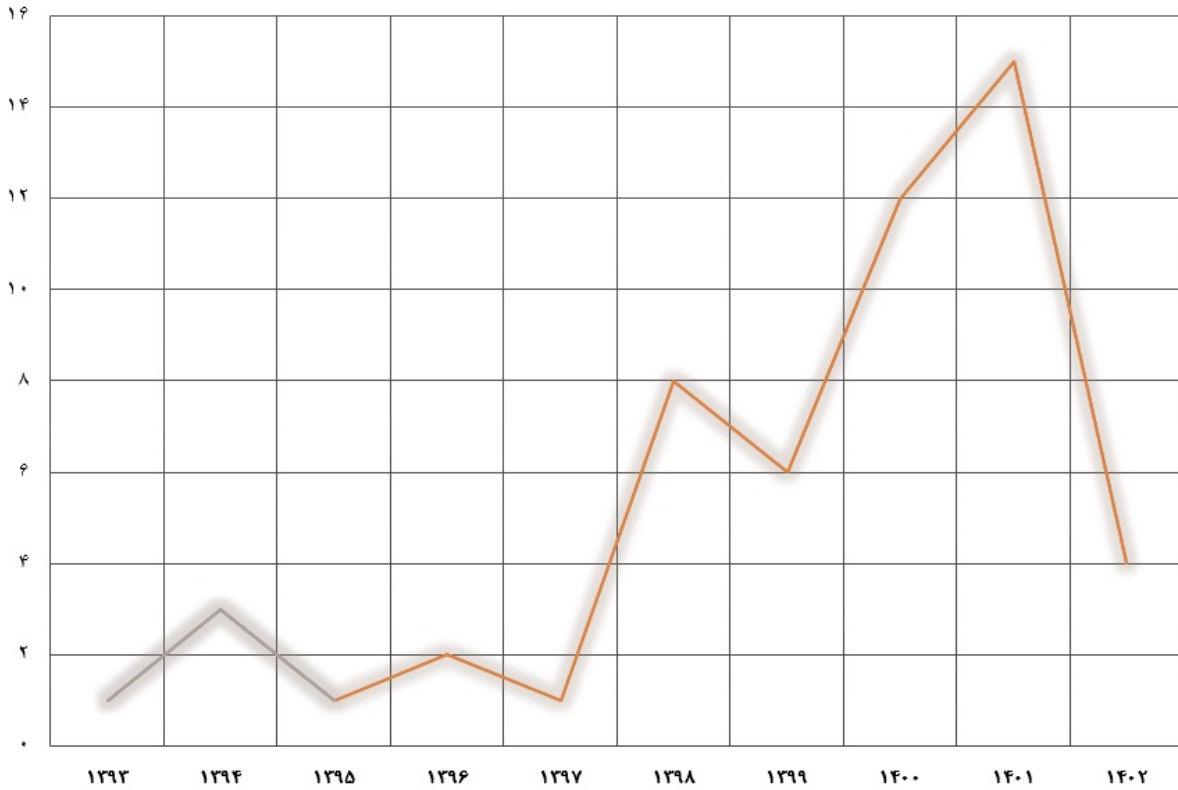
ردیف	عنوان	سال	پژوهشگر	نتایج	عنوان نشریه
				بیگانگی یا جدایی میان مردم و دولت‌ها می‌شود.	
۳۹	نقش دیپلماسی ورزشی در ارتقا تعاملات بین‌المللی (نظریه داده بنیاد)	۱۴۰۱	موسوی، بنار و شفیعی	در خصوص وضعیت دیپلماسی ورزشی کشور، اگرچه تا حدودی شاهد روند رو به رشدی هستیم ولی همچنان با فقدان فرایندی نظام‌مند و سازمان‌یافته مواجه هستیم.	مطالعات مدیریت ورزشی (۴۴)
۴۰	آسیب شناسی دیپلماسی بین‌المللی ورزش ایران	۱۴۰۱	طاهری و همکاران	آسیب های دیپلماسی شامل آسیب فرهنگی- دیپلماتیک- روابط دوستانه- انسجام ملی- توسعه تجاری و زیرشاخص های مربوطه آن ها می باشد.	جامعه شناسی سیاسی ایران (۴۵)
۴۱	طراحی مدل دیپلماسی فوتبال و روابط بین‌المللی در ایران از دیدگاه صاحب نظران	۱۴۰۰	آقاخانی، احمدی و علیرضایی	دیپلماسی فوتبال در هشت موضوع؛ توسعه سیاسی، توسعه فرهنگی، توسعه رسانه، توسعه صلح و دوستی، توسعه اقتصادی، توسعه گردشگری، توسعه وحدت و هویت ملی و کسب جایگاه بین- المللی تأثیرگذار می‌باشد.	پژوهش های معاصر در مدیریت ورزشی (۴۶)
۴۲	طراحی الگوی دیپلماسی فوتبال ایران براساس نظریه زمینه ای	۱۳۹۷	نوری، قدیمی و شجاعی	دیپلماسی فوتبال در ایران، با توجه به محدودیت‌های پیش روی آن که تحت تأثیر شرایط گوناگون ایجاد شده است، تا رسیدن به وضعیت مطلوب و مورد انتظار فاصله دارد. بنابراین، بکارگیری برخی راهبردها در رسیدن به وضعیت مطلوب مؤثر خواهد بود و می‌تواند تا حدودی پیامدهای مطلوبی را برای دیپلماسی فوتبال به ارمغان آورد.	مطالعات راهبردی ورزش و جوانان (۴۷)
۴۳	کاربست سرمایه های انسانی و رویدادهای ورزشی در دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۴۰۱	قادری و همکاران	در الگوی فرهنگی جمهوری اسلامی دیپلماسی ایران در ورزش با تأکید بر حوزه ورزشی، مؤلفه‌های بعد ورزشی (سرمایه انسانی و تولیدات و محصولات ورزشی) دارای بیشترین اهمیت و مدل به دست آمده از برازش مناسب برخوردار است.	مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش (۴۸)
۴۴	شناسایی و اولویت بندی پیش نیازهای توسعه عرصه دیپلماسی ورزشی	۱۴۰۱	هنرمند و همکاران	پیش نیازهای دیپلماسی ورزشی ترکیبی از مقوله- های فرعی کسب کرسی های بین‌المللی در ورزش، داشتن نقشه راه برای راهبران دیپلماسی در عرصه بین‌المللی، جریان سازی، ظرفیت های اولیه، بسترسازی، تدوین برنامه راهبردی، سرمایه-گذاری در جهت ارتقاء قدرت نرم و آگاهی بین‌المللی است.	اجتماعی فرهنگی المپیک (۴۹)
۴۵	تبیین و اولویت بندی عوامل مؤثر بر دیپلماسی ورزشی در فضای مجازی	۱۴۰۲	صفتی، قربانی و رضایی	عوامل اثرگذار از آنجا که می‌تواند دیپلماسی ورزشی در فضای مجازی ایران را تحت تأثیر قرار دهد و نقش فعال	مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی (۵۰)

ردیف	عنوان	سال	پژوهشگر	نتایج	عنوان نشریه
				را در این حوزه داشته باشد مورد توجه قرار بگیرند.	
۴۶	توسعه دیپلماسی ورزشی در افق گام دوم انقلاب اسلامی ایران؛ تحقق چشم انداز ۱۴۲۰	۱۴۰۲	صلاحی و دوستی	با همکاری سازنده بین سازمان‌های اجرایی ورزش کشور و در دستور کار قرار دادن و استفاده از پتانسیل ورزش بین‌الملل توسط این سازمان‌ها، می‌توان به بهبود شرایط موجود و در نتیجه ارتقا دیپلماسی ورزشی ایران امیدوار بود	روابط خارجی (۵۱)
۴۷	الگوی دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران	۱۴۰۱	ابراهیمی و همکاران	عوامل ساختاری، جایگاه ورزش کشور، مشارکت، توانمندسازی، رسانه جزء شرایط زمینه‌ای مؤثر در دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران بودند و عوامل سیاسی، قوانین، رویه و روش‌ها جزء موانع شرایط مداخله‌گر شناسایی شدند.	جامعه‌شناسی سیاسی ایران (۵۲)
۴۸	تدوین الگوی توسعه روابط بین‌الملل از طریق ورزش	۱۴۰۱	محمدحسن و همکاران	شرایط ماهیتی، ابزار قدرت، شرایط مالی، ابزار هویتی عوامل علی در دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران شناخته شدند. عوامل ساختاری، جایگاه ورزش کشور، مشارکت، توانمندسازی، رسانه جزء شرایط زمینه‌ای مؤثر در دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران بودند و عوامل سیاسی، قوانین، رویه و روش‌ها جزء موانع شرایط مداخله‌گر شناسایی شدند.	مطالعات راهبردی ورزش و جوانان (۵۳)
۴۹	سنجش ارتباط بین دیپلماسی ورزشی و پرستیژ بین‌المللی کشورها؛ مطالعه موردی میزبانی قطر برای جام جهانی فوتبال ۲۰۲۲	۱۴۰۰	پلونده و رستمی	قطر توانسته از طریق دیپلماسی ورزشی و در ذیل آن گرفتن حق میزبانی جام جهانی فوتبال در سال ۲۰۲۲، با چهار مؤلفه تبدیل شدن به یک بازیگر مهم منطقه‌ای، فرصت مهم دیپلماسی عمومی و قدرت نرم، مشارکت در مورد صلح و امنیت و جذب افکار عمومی، نقشی جدی برای خود پیدا کند و در نهایت پرستیژ و اعتبار بین‌المللی خود را افزایش دهد.	سازمان‌های بین‌المللی (۵۴)
۵۰	جایگاه دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی ایران پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷	۱۴۰۰	دوستی و حسن پور	دیپلماسی ورزشی کشور از روند و الگوی خاصی پیروی نمی‌کند، ولی هرچه از صدر انقلاب می‌گذرد، دولت‌ها بدون توجه به مواضع سیاسی خود به استفاده بیشتر از این دیپلماسی در راستای اهداف خود روی آورده‌اند.	مدیریت ورزشی (۵۵)
۵۱	طراحی مدل اعمال قدرت نرم از طریق دیپلماسی ورزشی	۱۴۰۰	عبدی و همکاران	منابع دیپلماسی ورزشی در سه گروه شامل رویدادهای ورزشی، سرمایه‌های انسانی ورزشی، و تولیدکنندگان ورزشی طبقه بندی شد.	مطالعات مدیریت ورزشی (۵۶)

ردیف	عنوان	سال	پژوهشگر	نتایج	عنوان نشریه
۵۲	نقش تبعی و تسریع‌کننده‌ی ورزش در فراهم کردن شرایط صلح در بین دولت‌ها	۱۳۹۴	التیامی نیا و محمدی	اجتماعات بزرگ ورزشی مثل المپیک و جام‌های جهانی می‌تواند کشورها را در کنار یک دیگر جمع کند و منجر به شکل‌گیری روابط نزدیک و صمیمانه‌تر بین کشورها شود، در این صورت دیپلماسی ورزشی بهترین کارایی خود را بروز می‌دهد و ملت‌ها می‌توانند صلح، دوستی و تعاون خود را نشان بدهند.	تحقیقات سیاسی و بین‌الملل (۵۷)
۵۳	نقش ورزش در توسعه ارتباطات میان فرهنگی و اجتماعی	۱۳۹۳	مرادی، خالدیان و مصطفایی	ورزش و مسابقات ورزشی نقش مهمی در شناخت مشارکت و بین افراد، مسئولیت‌پذیری و بروز استعدادهای اجتماعی، تحکیم ارتباطات اجتماعی، تقویت همبستگی و مشارکت اجتماعی، ارتقاء سلامت روانی و جسمی، پرورش اخلاق انسانی و اجتماعی، تقویت و ارتقاء سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و انسانی، گسترش روابط بین‌الملل و ارتباطات میان فرهنگی، تقویت تفاهم و توسعه صلح و... دارد.	مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی (۵۸)

یافته‌ها

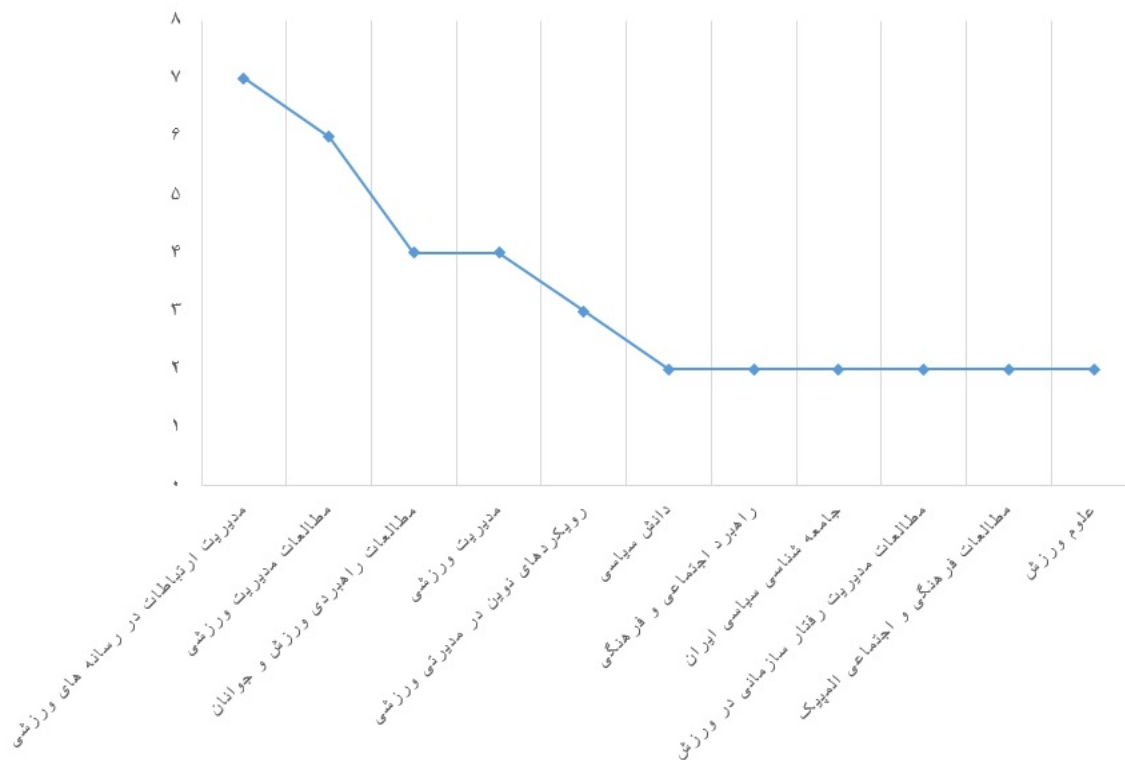
با استفاده از مطالعه ادبیات پیشینه و تحلیل مفاهیم مرتبط، تعداد پژوهش‌های انجام شده مرتبط با دیپلماسی ورزش را یک دهه اخیر در قالب نمودار زیر خلاصه کرد:

نمودار ۱. تعداد مقالات علمی منتشر شده در حوزه دیپلماسی ورزشی در نشریات مصوب علمی داخل کشور (۱۳۹۳-۱۴۰۲)

امور بین‌الملل و علوم سیاسی و ۱۳ نشریه در فهرست نشریات تربیت بدنی قرار داشت. نمودار ۲ نشان دهنده نشریاتی است که بیش از یک مقاله پیرامون دیپلماسی ورزشی را طی سالیان اخیر نمایه کرده‌اند:

نمودار ۲ نشان دهنده تعداد مقالات منتشر شده به تفکیک نشریات علمی در کشور است؛ یافته‌های پژوهش نشان دادند ۵۳ مقاله مرتبط با حوزه دیپلماسی ورزشی در ۲۷ نشریه داخلی منتشر شده‌اند که ۱۴ نشریه مرتبط با

نمودار ۲. فهرست نشریات دارای مقالات نمایه شده پیرامون دیپلماسی ورزشی (بیش از یک مقاله طی سال های ۱۴۰۲-۱۳۹۳)

در بخش مفاهیم مرتبط با دیپلماسی ورزش، مفاهیمی از قبیل قدرت نرم، سیاستگذاری و ارایه راهبرد، تجربیات جهانی و مطالعات تطبیقی بیشترین تکرار را داشته است؛ مضافاً تاکنون تعاملات دیپلماتیک ورزشی ایران با کشورهای عربستان، ایالات متحده چین، امارات، عمان، روسیه و قطر مورد تحلیل قرار گرفته است. حال آنکه تعاملات ورزشی ایران و عربستان بیش از سایرین مورد توجه پژوهشگران فارسی زبان بوده است. سایر واژگان کلیدی مورد استفاده در شکل زیر آمده است:

شکل ۱. مفاهیم پژوهشی مرتبط با دیپلماسی ورزشی در نشریات علمی مصوب داخل کشور

بحث و نتیجه گیری

عملکرد دیپلماتیک ورزش ایران را می توان متأثر از شرایط متعدد و متنوعی دانست که تاکنون پژوهش های مختلفی پیرامون آن انجام شده است. مطابق یافته های پژوهش اکثر پژوهش ها از نبود برنامه ای مدون و منسجم در داخل کشور برای استفاده از این ظرفیت عظیم در پیشبرد اهداف عالی حاکمیتی انتقاد کرده اند. توانمندسازی و توسعه راهبردهای ارایه شده (جدول ۱) یکی از مهمترین ابزارهای جمهوری اسلامی ایران در تقویت دیپلماسی عمومی و در ادامه آن پیشبرد اهداف

اقتصادسیاسی ورزش است. تاکنون پژوهش های متعددی درباره دیپلماسی ورزشی به ویژه در یک دهه اخیر در داخل کشور صورت گرفته است. در این میان بنظر می رسد فضای سیاسی ورزش بتواند از مطالعات حوزه دیپلماسی ورزشی اهرمی مناسب برای فروریختن دیوار میان ورزش و امور بین الملل جمهوری اسلامی استفاده نماید. با مرور ادبیات مرتبط با موضوع دیپلماسی ورزش ایران به خوبی متوجه می شویم که دیپلماسی ورزش ایران در قبل و بعد از انقلاب سازوکاری منفعلانه داشته و در حقیقت پیچیدگی سیاست خارجه ما موجبات قربانی شدن دیپلماسی عمومی به شکل

دیپلماسی ورزشی ایران بیش از سایر مفاهیم مطرح شده است. در میان گروه‌های مختلف نیز، دیپلماسی ورزشی نیروهای مسلح، و بانوان به طور خاص مورد تحلیل قرار گرفته‌اند.

ایرانی‌ها در اولین سال‌های پس از انقلاب (۱۹۷۹) (۱۳۵۷) و در بحبوحه جنگ سرد با الگو قرار دادن دکترین سیاست خارجی و شعار رهبر کبیر انقلاب "نه شرقی نه غربی" بازی‌های المپیک ۱۹۸۰ مسکو و ۱۹۸۴ لس‌آنجلس را با شعار ساده "ما بازی نمی‌کنیم" تحریم نمودند که این موضوع تا به امروز در بین تمام کشورهای عضو کمیته بین‌المللی المپیک، منحصر به فرد بوده است؛ ایران تنها کشور جهان است که هر دو دوره این بازی‌ها را تحریم نموده است. این موضوع خود نشان دهنده بخشی از تلاطم، آشوب و بی‌برنامگی در آن زمان است. این انزوای ۸ ساله در کنار ادبیات تحریم و ترور غرب، خود بستری را برای انزوای روز افزون ایران در آن سال‌ها فراهم می‌نمود.

اواخر دهه ۶۰ شمسی و با شروع جنگ تحمیلی (۱۳۵۹) توسط رژیم صدام، نه تنها ورزش بلکه مجموعه سیستم روابط خارجه ایران همانند سایر اجزا و بخش‌های کشور صرفاً به دنبال مقاومت نظامی در برابر دشمن متخاصم بودند. کارکرد وطن‌پرستی و میهن‌دوستی ورزش را در آن زمان می‌توان به خوبی در میان ورزشکاران ایرانی مشاهده نمود: در بازی‌های ۱۹۸۲ دهلی‌نو کشتی‌گیر ایران پس از پیروزی بر حریف عراقی و در اوج جنگ تحمیلی بر روی سینه وی به نشانه پیروزی نشست. در دوران سازندگی و سال‌های اولیه پس از جنگ، سازمان‌های بین‌المللی ورزشی بزرگ پیشنهاد میانجیگری در از سرگیری روابط و کنار گذاردن دشمنی‌ها میان ایران و غرب بویژه ایالات متحده را دادند که با توجه به جنایت هولناک آمریکایی‌ها

عام و دیپلماسی ورزشی به شکل خاص در عرصه بین‌الملل گردیده است. شاید نقطه درخشان ورزش ایران پیش از انقلاب را بتوان میزبانی بازی‌های آسیایی ۱۹۷۴ تهران دانست؛ بازی‌های آسیایی ۱۹۷۴ در حالی در تهران برگزار گردید که ۲۲۵ نماینده رسانه‌ای از ۹۷ آژانس خبری سه قاره جهان این بازی‌ها را پوشش رسانه‌ای دادند. بدلیل آمادگی فوق‌العاده شهر میزبان (تهران)، فناوری پیشرفته، اقدامات امنیتی دقیق و سازماندهی دقیق در کنار روابط سیاسی - اجتماعی مناسب، این بازی‌ها را همواره در خاطر مردم آسیا ماندگار می‌داند.

شکل ۱ نشان دهنده مفاهیم مختلف مرتبط با پژوهش‌های دیپلماسی ورزش در داخل کشور ایران است. این مفاهیم در ۱۶ دسته مختلف (پیامدهای اقتصادی، تعاملات با غرب، تعامل با عربستان، بانوان، گام دوم انقلاب، دیپلماسی فوتبال، دیپلماسی کشتی، توانمندسازی و توسعه، نیروهای مسلح، مدل‌های کیفی و کمی، آینده پژوهی، تحلیل محتوا، سیر تاریخی، صلح‌سازی، سرمایه انسانی) تقسیم‌بندی شده است. در میان کشورهای مورد مطالعه تعاملات دیپلماتیک ورزشی با کشورهای عربستان، ایالات متحده چین، امارات، عمان، روسیه و قطر مورد تحلیل قرار گرفته است. در میان رشته‌های ورزشی دو رشته کشتی و فوتبال مورد تحلیل مطالعات دیپلماسی ورزشی قرار گرفتند. بنظر می‌رسد با توجه به مخاطبان چند ده میلیونی رشته فوتبال و حضور کشتی به عنوان پر افتخارترین رشته ورزشی دلیلی است بر حمایت پژوهشگران از این دو رشته در مطالعات مورد نظر؛ اکثر پژوهش‌ها در روش‌شناسی به بحث کیفی و آرایه مدل‌های تحقیقاتی با استفاده از نرم افزارهای آماری پرداخته‌اند، حال آنکه آرایه راهبرد و برنامه کلی پیرامون موضوع

در داخل کشور، برگزاری مسابقات رسمی بین‌المللی در داخل کشور، ارتباطات عاطفی از طریق تلفن، فاکس، ایمیل با افراد مؤثر بین‌المللی، ارسال یادبود بمناسبت‌های مختلف برای ایشان این معضل فراگیر در بین تصمیم‌گیران ورزشی کشور را مرتفع نمود.

در آن زمان و تصویر مخوف آن‌ها در اذهان مردم ایران، این موضوع به هیچ عنوان در دستور کار تصمیم‌گیران سیاسی وقت ایران قرار نگرفت. به عنوان نمونه سامارانش رییس وقت کمیته بین‌المللی المپیک در سال ۶۷ اعلام نمود که حاضر است در روابط ایران و آمریکا نقش میانجی را ایفا نماید و حتی پیشنهاد کرد تا نماینده ایران با رئیس جمهور آمریکا ملاقات نماید. طبعاً این امر در دستور کار سیاست خارجی ایران نبود و به همین دلیل پاسخ منفی به او داده شد.

ورزش این ظرفیت را دارد که در نقش ابزاری جدید باعث بهبود سیاست خارجی و روابط بین‌الملل؛ دسترسی عمیق‌تر، مثبت‌تر و مؤثرتر به مخاطبان خارجی؛ حمایت از سیاست‌های خارجی؛ و تقویت تصویرسازی ذهنی و اثرگذاری خارجی شود. در این راستا، نقش دستگاه‌های دولتی نظیر: نهاد ریاست جمهوری، وزارت امور خارجه، مجلس شورای اسلامی، صداوسیما و سازمان‌های مردم‌نهاد در حمایت از رشد فرهنگ، استفاده حداکثری از ظرفیت‌های دیپلماسی ورزشی در کنار نهادهای حاکمیتی و غیردولتی مسئول مدیریت ورزش کشور با استفاده از تجارب موفق سایر کشورها، فوق‌العاده حیاتی به نظر می‌رسد. به نظر می‌رسد در برهه کنونی، افزایش شناخت، آگاهی و ادراک تصمیم‌گیران سیاسی در کنار علاقه‌مندی آن‌ها به رشته‌های ورزشی و جایگاه ورزش جمهوری اسلامی ایران می‌تواند آن‌ها را ترغیب نماید تا برنامه‌ای خاص و استراتژیک برای دیپلماسی ورزش در دستگاه وزارت خارجه داشته باشند؛ ادبیات سازی (تهیه مقالات، کتب و ...) در کنار گفتمان سازی (برگزاری سمینار، کارگاه، سخنرانی و ...) می‌تواند راه را برای شناخت هرچه بیشتر سیاسیون از ورزش بعنوان ابزاری برای توسعه تعاملات دیپلماتیک افزایش دهد در کنار این اقدامات می‌توان با حضور دائم در جلسات مربوطه، شرکت در مسابقات، برگزاری اجلاس‌ها

References

1. Peymanfar, M. H., elahi, A., sajjadpour, S. M. K., hamidi, M. Explaining of sports diplomacy by using the paradigm: a qualitative study. *Sport Management Journal*, 2019; 11(1): 59-75. doi: 10.22059/jsm.2019.138106.1532
2. Postlethwaite, V., Jenkin, C., & Sherry, E. (2023). Sport diplomacy: an integrative review. *Sport Management Review*, 26(3), 361-382.
3. Murray S. Moving beyond the ping-pong table: sports diplomacy in the modern diplomatic environment. *Public Diplomacy Magazine*. 2013 Aug 5;9:11-6.
4. Grix J, Lee D. Soft power, sports mega-events and emerging states: The lure of the politics of attraction. *Global society*. 2013 Oct 1;27(4):521-36.
5. Li YW. Public diplomacy strategies of the 2008 Beijing Olympics and the 2012 London Olympics: A comparative study. *The International Journal of the History of Sport*. 2013 Sep 1;30(15):1723-34.
6. Deos A. Sport and relational public diplomacy: the case of New Zealand and Rugby World Cup 2011. *Sport in Society*. 2014 Oct 21;17(9):1170-86.
7. Sabbaghian, Ali. Sports diplomacy. *Culture-Communication Studies Quarterly* , 2015; 16(31): 132-151.
8. Shariati Feizabadi, M., Goodarzi, M. The Effectiveness of Political System of Islamic Republic of Iran; A Model for Evaluation. *Bi-Quarterly Political Knowledge*, 2016; 11(2): 95-127. doi: 10.30497/pk.2016.1778
9. Bagheri, Y., Shariati Feizabadi, M., Nazarian, A. Interpretative Structural Modeling (ISM) of Sport Diplomacy Components. *Sport Management Journal*, 2016; 8(5): 797-821. doi: 10.22059/jsm.2016.60248
10. Shariati, M & Goudarzi, M. (2017). Structural Equation Modeling (SEM) of the Components of Sport Diplomacy in the Development of International Relations of Islamic Republic of Iran. 3 2017; 5 (16) :89-104
11. Hosseinzadeh Siahkolai R, Razavi S M H, Amirnejad S. Identifying the Factors that Explain the Future of Sports Diplomacy in the Islamic Republic of Iran. *Islamic Life Style* 2022; 6 :53-75
12. Taheri Namghi, Arman, Dosti Pashakalai, Morteza. Analysis of the historical course of Iran's international sports diplomacy during the second Pahlavi period. *Quarterly History of Foreign Relations* , 1400; 22(88): 121-142.
13. Baran Cheshmeh M A, Safania A M, Bagherian Farahabadi M, Naqshbandi S. Compilation Framework of Sport Diplomacy Development in Islamic Republic of Iran Armed Forces. *JRSM* 2020; 10 (20) :174-202
14. Sabzi, Zohra, Shariati Faizabadi, Mehdi, Sabunuchi, Reza. The role of sports diplomacy in the development of relations with western countries. *Physiology and management researches in sports* , 1400; 13(3): -.

15. Kambiz Abdi, Mahdi Talebpour, Mohammad Javad Ranjkesh, Hadi Jabbari Nooghabi, The Modeling of Soft Power Implementation throughout Sport Diplomacy, *Journal of Sport Management Review*, 2022; 13(66): 263-296. magiran.com/p2402140
16. Mohammadhasan Peymanfar, Alireza Elahi, Seyed Mohammadkazem Sajjadpour, Mehrzad Hamidi, Strategies for the Development of Sport Diplomacy in the Islamic Republic of Iran, *Majlis and Rahbord*, 2021; 28(106): 163-182. magiran.com/p2290099
17. Peymanfar, M., elahi, A., Sajjadpour, S. M. K., Hamidi, M. Assessment of Sports Diplomacy of the Islamic Republic of Iran Using the TOPSIS Model. *Socio-Cultural Strategy*, 2019; 8(3): 163-178.
18. Dousti A, Saboonchi R, Shariati Feizabadi M. Thematic Analysis of Sport Diplomacy in Development of International Relations. *3 2020; 7 (27) :131-146*
19. Tahmasebi, F. Sports Diplomacy: Theory and Practice in the Light of Global Experiences, *International Security Journal*, 2020; 3(15): 76. magiran.com/p2133879
20. Shariati Feizabadi, M., Monazzami, A. The Empirical Model of Sport in Development of Public Diplomacy. *Communication Management in Sport Media*, 2021; 8(3): 13-26. doi: 10.30473/jsm.2020.52137.1398
21. Khabeiri, Mohammad, Fatahizadeh, Abuzar. Sports diplomacy: requirement and limitation of a strategic political concept. *Strategic studies of sport and youth*, 2018; 18(43): 143-164.
22. Bakhshi chenari, A. R., godarzi, M., sajjadi, S. N., Jalali Farahani, M. Identify and Prioritize the Effective Factors of Sport Diplomacy Development in Islamic Republic of Iran's Foreign Policy. *Sport Management and Development*, 2021; 10(1): 130-140. doi: 10.22124/jsmd.2021.5046
23. Hosseini, M., heydarinejhad, S., Marashian, S., roomi, F. The Role of Sports Pattern in Explaining the Public Diplomacy of Iran. *Sport Management Studies*, 2021; 13(68): 230-263. doi: 10.22089/smrj.2020.8512.2907
24. Asheghi, B., Ramzani Nejjhad, R., Abdi, S. Content analysis of articles related to politics and sport from 1388 to 1398. *Communication Management in Sport Media*, 2022; 9(3): 45-57. doi: 10.30473/jsm.2020.52194.1399
25. Salehi amiri, S. R. The Necessity for Strategic policy and Planning in the Country's Sports Diplomacy. *cultural- Social studies of Olympic*, 2020; 1(1): 11-28.
26. Fatahimilasi, S., honari, H., keshkar, S. Economic and sports effects of the development of sports diplomacy in the Islamic Republic of Iran. *Sports Marketing Studies*, 2022; 3(2): 29-1. doi: <https://www.doi.org/10.34785/J021.2022.008>
27. Javadipour, M., rasekh, N. The Role of Sport and Sport Diplomacy Development in Advancing Sociocultural Policies and Foreign Relations of the Islamic Republic of Iran. *Sport Management Journal*, 2019; 11(2): 219-234. doi: 10.22059/jsm.2017.235086.1860
28. Hosseini M, heydarinejhad, S, roomi F, Marashian, S. Identifying Strategies Affecting Iran Public Diplomacy through Sport and Its Consequences. *3 2021; 8 (31) :153-168*

29. Mohammadi, M., razavi, M. H., Kalateh siferi, M. Thematic analysis of factors affecting the development of Iranian international women's sports diplomacy. *Sport Management Studies*, 2023; 15(77): 267-294. doi: 10.22089/smrj.2022.12878.3677
30. Mousavi gargari, S. S., Banar, N., Shafiee, S. Designing the Model of Factors Affecting on Promotion of Sports Diplomacy of Iran. *Sport Management Studies*, 2023; 14(76): 75-104. doi: 10.22089/smrj.2021.9718.3249
31. Mokhtari, Soudabeh, Keshishyan Siraki, Garineh. The Impact of the Soft Power of Sports Diplomacy on Iran-US Relations: A Case Study of Wrestling Diplomacy (1998 – 2013), 2022; 51(3): 83-93.
32. Shariati Feizabadi, M., Ranjbar, S., Monazzami, A. Anti-Diplomacy of Football in the Middle East; The geopolitical challenge of Iran and Saudi Arabia. *Communication Management in Sport Media*, 2023; 10(4): -. doi: 10.30473/jsm.2022.61972.1585
33. Shariati Feizabadi, M. Comparative study of sport diplomacy in development of foreign relations of I.R.Iran and selected countries. *Bi-Quarterly Political Knowledge*, 2019; 15(1): 125-148. doi: 10.30497/pk.2019.2619
34. Sabzi, Z., Shariati Feizabadi, M., Saboonchi, R. Role of Sport Diplomacy in Developing Interactions of Iran and USA. *Sport Management Journal*, 2021; 12(4): 1119-1140. doi: 10.22059/jsm.2020.284611.2294
35. Bakhshi Chenari, A & Tahmasbi, F Editing the strategy of sport diplomacy, *Journal of Sport Sciences*, Vo. 14, No. 45, available at: https://journals.iau.ir/article_694145.html
36. Hadian, N., Karimi, A. H. Studying the Relationship between Sport and Foreign Policy on the Basis of Pierre Bourdieu's Field Theory. *POLITICAL QUARTERLY*, 2022; 52(1): 284-259. doi: 10.22059/jpq.2022.287773.1007484
37. Bigdeli, M., Rajabi, A & Araghi, the strategy of sport diplomacy between Iran and Saudi, *Journal of Political Sciences*, Vo 18, No 61. (2022), available at: https://journals.iau.ir/article_702532.html?lang=en
38. Tahmasei, F & Bakhshi, A. Designing the strategic plan of sport diplomacy in Iran. *Sport Sciences Journal*, 1401
39. Qaderi, M., Sepehrnia, R., Salehi amiri, R., Rezaie, A. Designing a Model of Cultural Diplomacy of the Islamic Republic of Iran in Sport, Focus on sport and Politics Fields. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 2021; 8(1): 49-61. doi: 10.30473/fmss.2021.59659.2316
40. Mokhtari, S., Keshishyan Siraki, G. The Role of Second Way Diplomacy in Iran-US Relations: A Case Study of Sports Diplomacy (1998-2019). *International Relations Researches*, 2021; 10(4): 269-290. doi: 10.22034/irr.2021.125218
41. Nazemi, M., Shariati Feizabadi, M. Developing the Concepts of Cultural Peace Making Role of Sport in International Relations (Case Study of World against Aggression and Violence (WAVE) Program Proposed by the Iranian President). *Socio-Cultural Strategy*, 2017; 6(3): 163-188.

42. Bakhshi Chenari, A., Zardoshtian, S., Mohammadi Jame, H. A Comparative Study of Sports Diplomacy Practices and Experiences in Islamic Republic of Iran and Selected Countries. *Communication Management in Sport Media*, 2020; 7(3): 69-79. doi: 10.30473/jsm.2019.48699.1349
43. Tahzibi, K. Investigating the Role and Impact of Sports Diplomacy in International Relations
44. Mousavi Gregari, Sayeda Shima, Banar, Noushin, Shafiei, Shahram. The role of sports diplomacy in promoting international interactions (foundation data theory). *Sports management studies*, 1401; 14(72): 115-146. doi: 10.22089/smrj.2020.8268.2846
45. Taheri, A., razavi, S. M. H., Amirnejad, S., Doosti Pashakolae, M. Pathology of Iranian Sports International Diplomacy. *Political Sociology of Iran*, 2023; 5(11): 4992-5008. doi: 10.30510/psi.2022.344627.3514
46. Agakhani, Ali, Ahmadi, Siros, Rezaei, Alireza. Designing a model of football diplomacy and international relations in Iran from the perspective of experts. *Contemporary researches in sports management*, 1400; 11(22): 129-139. doi: 10.22084/smms.2020.23139.2738
47. Noori, D., Ghadimi, B., Shojae, M. Designing the Model of Iran's Football Diplomacy Based on Grounded Theory. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 2018; 17(41): 113-136.
48. Qaderi, M., sepehrnia, R., Salehi amiri, R., Rezaie, A. The Implication of Human Capital and Sporting Events in Islamic Republic of Iran Cultural Diplomacy. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 2022; 9(2): 83-92. doi: 10.30473/fmss.2022.64376.2449
49. Honarmand, M, Salehiamiri, M and Nobakht, Z. Identifying and prioritizing the prerequisites for the development of sports diplomacy
50. Sefaty, S., Ghorbani, S., Rezayi Shirazi, R. Explanation and prioritization of the factors affecting the sports diplomacy in cyberspace. *Communication Management in Sport Media*, 2023; 10(4): -. doi: 10.30473/jsm.2022.61351.1577
51. Salahi Kojour, A., Dousti, M. Development of Sport Diplomacy on Horizon, Second Step of the Islamic Revolution of Iran Realization of the landscape of 2041. *Foreign Relations*, 2023; 15(1): 59-84. doi: 10.22034/fr.2023.354826.1283
52. Ebrahimi, R., bahlake, T., Fallah, Z. A., Askari, A. The Model of Sports Diplomacy of the Islamic Republic of Iran. *Political Sociology of Iran*, 2022; 5(10): 2669-2699. doi: 10.30510/psi.2022.312159.2543
53. Mohammadhassan, F., Honari, H., Farahani, A., Safania, A., bagherian, M. Presenting International Relations Development Model through sport. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 2022; 21(57): 149-172. doi: 10.22034/ssys.2022.1643.2160
54. Polvandeh, Hossein, rostami, farzad. Analysis of the Relationship between Sports Diplomacy and International Prestige of Countries; A case Study of Qatar Hosting the 2022 FIFA World Cup

- 55.Hasanpour Qadi, Reza, Dosti, Morteza. The position of sports diplomacy in Iran's foreign policy after the Islamic Revolution 1357. Sports Management Journal , 1400; 13(2): 581-616. doi: 10.22059/jsm.2020.256946.2273
- 56.Abdi, Cambyz, Talebpour, Mehdi, Rangelesh, Mohammad Javad, Jabari Nougabi, Hadi. Designing a model of applying soft power through sports diplomacy. Sports management studies , 1400; 13(66): 263-296. doi: 10.22089/smrj.2020.7571.2618
- 57.Eltiaminia, S. Mohammadi, R. The facilitator role of sport. International Policy journal, 2013; 2(8): 44-67.
- 58.Moradi, S., Mostafae, F. Role of Sport in Developing Social and Cross-cultural Communications. Communication Management in Sport Media, 2014; 1(4): 55-60.

Content Analysis of Sports Diplomacy Studies in Iran

Rahim Zare¹ - Mahdi Shariati Feizabadi*² - Farhad Nezhad Fasihi³

1. Assistant Professor, Department of Tourism Management, School of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

2. Faculty Member, Department of Human Sciences, Technical and Vocational University, Tehran, Iran

3. PhD Student, Department of Sport Management, Islamic Azad University, Kerman Branch, Iran.

(Received: 2024/02/19; Accepted: 2024/03/04)

ABSTRACT

Sports as tools of soft power in today's world play a significant role in strengthening the public diplomacy of countries. Considering the ever-increasing scope of sports diplomacy studies in the last decade in the country, the aim of this research was to analyze the content of sports diplomacy studies in the Islamic Republic of Iran. The statistical population of the current research was equal to the statistical sample and equal to 53 research work in this field, which according to different concepts in 16 different categories (economic consequences, interactions with the West, interactions with Saudi Arabia, women, the second step of the revolution, football diplomacy, ship diplomacy, empowerment and development, armed forces, qualitative and quantitative models, future studies, content analysis, historical course, peace building, human capital) were divided. The findings of the present research showed that due to the passing of sports diplomacy studies from the era of literature creation and contamination with the use of extractive concepts, the need to pay more and more attention to the studies in this field in the formulation of sports political governance policies can solve many issues and the current sufferings of the country's sports will fade in the future. Among the 27 publications that have so far indexed at least one article in this field (14 sports science journals and 13 political science and international relations journals), Journal of Communication Management in Sports Media (7), Sports Management Studies (6), sports management (4), strategic studies of sports and youth (4), new approaches in sports management (3) and management and organizational behavior studies in sports, Olympic cultural and social studies, social and cultural strategy, sciences Sports and political science have each published two articles in this field. In addition, paying attention to concepts such as soft power, politicization and strategic presentation, global experiences and comparative studies have been repeated the most. So far, Iran's sports diplomatic interactions with the countries of Saudi Arabia, the United States, China, the UAE, Oman, Russia and Qatar have been analyzed.

Keywords

Championship sport, Iran sport, public diplomacy, soft power, sport diplomacy.

* Corresponding Author: Email: mshariati@tvu.ac.ir